

Mogućnosti financiranja Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost na nacionalnoj razini

Irena Dubravec, dipl. ing. stroj.

Voditelj Službe za analizu provedbe mjera energetske učinkovitosti
i obnovljivih izvora energije

Seminar “Transformacija energetskog sektora i prilike za razvoj lokalnog OIE poduzetništva”
REA Kvarner i Primorsko-goranska županija
Rijeka 6. veljače 2014.

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

- Osnovan 2003. godine Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- Izvanproračunska pravna osoba s javnim ovlastima
- Djelatnosti u području energetske učinkovitosti:

Financijska djelatnost - financiranje projekata i programa energetske učinkovitosti i korištenja OIE

Kao institucija Vlade Republike Hrvatske **sudjeluje u provedbi politike zaštite okoliša i energetske politike Republike Hrvatske**, što uključuje i ostvarivanje ciljeva energetske učinkovitosti i racionalnog gospodarenja energijom

Djelovanje Fonda u području poticanja EnU, OIE i RGE uređeno je:

- **Statutom** Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- **Programom rada** Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- **Financijskim planom** temeljem Programa rada
- Zakonom o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji – ZUKE

Fond osigurava financiranje provedbe mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije utvrđenih Nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti RH

Prihodi Fonda osigurani su iz 14 naknada koje se prikupljaju po načelu onečišćivač plaća. Raspodjeljuju se za financiranje projekata zaštite okoliša i energetske učinkovitosti.

Programi i projekti Fonda

GOSPODARENJE OTPADOM (GO)

- izgradnja CGO-a i pripadajućih objekata, nabava opreme za objekte GO i primarnu selekciju,
- sanacija odlagališta otpada, te sanacija lokacija onečišćenih opasnim otpadom

ZAŠTITA PRIRODE

Zaštićena područja (nacionalni parkovi, parkovi prirode)

- izgradnja, rekonstrukcija i uređenje posjetiteljske infrastrukture

ODRŽIVO KORIŠTENJE ENERGIJE

Projekti OIE i EU

- postrojenja na biomasu, vjetro-elektreane, solarna energija,
- vanjske ovojnice zgrada, grijanje, rasvjeta, inteligentni sustavi i sl.

ZAŠTITA ZRAKA

Modernizacija mreže za praćenje kakvoće zraka na državnoj i lokalnoj razini

- postavljanje mjernih postaja za praćenje kakvoće zraka u velikim hrvatskim gradovima

Planirana sredstva Fonda za projekte, programe i mjere iz Sektora energetske učinkovitosti (2014. – 2016.)

Sektor energetske učinkovitosti	Planirana sredstva (mil. kn)
Provedba nacionalnih energetskih programa	93,0
Korištenje obnovljivih izvora energije	44,9
Održiva gradnja	85,6
Čistiji transport	13,6
Energetski pregledi i demonstracijske aktivnosti	24,9
Obrazovne, istraživačke i razvojne studije	17,0
Ostali programi i projekti	4,9
Provedba aktivnosti en. učinkovitosti na lokalnoj i nacionalnoj razini RH	13,0
Provedba energetske politike RH	8,3
Međunarodna suradnja	4,5
Program obnove višestambenih zgrada - provedba	65,0
Program obnove javnih zgrada - provedba	134,00
Program obnove višestambenih zgrada – en.pregledi, certifikati i projektna dokumentacija	15,00
Program obnove javnih zgrada – en.pregledi i certifikati	7,5
Poticanje edukativnih i informacijskih aktivnosti u području en. učinkovitosti	10,2
Ukupno:	541,4

Kako uspješno pripremiti projekt za sufinanciranje od FZOEU?

1. Definirani natječaji - namijenjeni provedbi konkretnih mjera i ostvarenju ciljeva (energetska ušteda, udjel OIE) u skladu s nacionalnim programima i planovima
2. Rokovi za podnošenje prijava, obradu prijava, donošenje odluke o odabiru projekata i financijskom sudjelovanju FZOEU
3. Kriteriji za prihvatljivost projekata jasno definirani – *pripremljenost projekta, stupanj povoljnog utjecaja na okoliš i energetska učinkovitost/korištenje OIE, kvaliteta tehničkog rješenja*
4. Sastavni dio obvezne natječajne dokumentacije - tehnička dokumentacija s pripadajućim dozvolama/odobrenjima (izgradnja ili rekonstrukcija)
5. FZOEU će aktivno sudjelovati u pripremi i provedbi projekata odabranih za sufinanciranje

Dodjela sredstava Fonda (1/2)

- **Korisnici sredstava Fonda:**
 - jedinice područne (regionalne) samouprave i jedinice lokalne samouprave
 - trgovačka društva i druge pravne osobe, obrtnici i trgovci
 - organizacije civilnog društva
 - fizičke osobe
- **Odabir korisnika sredstava Fonda:**
 - temeljem javnog natječaja
 - neposrednim sudjelovanjem – odlukom tijela Fonda (Upravni odbor/Direktor Fonda)

Sukladno *Pravilniku o uvjetima i načinu dodjeljivanja sredstava*

Dodjela sredstava Fonda (2/2)

- **do 100% opravdanih troškova**
 - programima, projektima i drugim aktivnostima od posebne važnosti za zaštitu okoliša i prirode, energetska učinkovitost te obnovljive izvore energije u Republici Hrvatskoj, na temelju zaključka Vlade Republike Hrvatske, a na prijedlog nadležnog ministarstva
 - Priprema za prijavu na sufinanciranje iz EU fondova
- **do 80% opravdanih troškova**
 - korisnicima koji se nalaze na području posebne državne skrbi RH, prve skupine otoka, odnosno na području proglašenom kao zaštićeno područje prirode
 - prvoj skupini jedinica područne (regionalne) samouprave s indeksom razvijenosti < 75% prosjeka RH,
 - prvoj skupini jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti < 50% prosjeka RH
- **do 60% opravdanih troškova**
 - korisnicima koji se nalaze na području druge skupine otoka, odnosno na području određenom kao brdsko-planinsko područje
 - drugoj skupini jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka RH
 - drugoj skupini jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka RH
- **do 40% opravdanih troškova - svi ostali korisnici**

Sukladno *Pravilniku o uvjetima i načinu dodjeljivanja sredstava*

Oblici financijskih sredstava Fonda

- **Zajam**
 - 0% kamatna stopa, rok 7 godina (početak 2 godine, otplata 5 godina)
- **Subvencija kamate**
 - umanjeње ugovorene kamatne stope (bespovratno!)
- **Financijska pomoć**
 - za JLP(R)S i javne ustanove (bespovratno!)
- **Donacija**
 - izrada studija i/ili za neprofitne ustanove, udruge i organizacije, fizičke osobe (bespovratno!)

Oblici sufinanciranja obzirom na korisnika kao i maksimalni iznos **točno je definiran svakim Natječajem!**

Provedba nacionalnih energetskega programa i Poticanje korištenja OIE

- **Trenutno stanje – nacionalni energetskega programi:**
 - Dominiraju projekti energetskega učinkovite i ekološke **javne rasvjete**
 - Parcijalni projekti po gradovima i općinama (pojedinačne ulice, naselja)
 - Nedostaje cjelovit pristup revitalizaciji i izgradnji javne rasvjete na nekom upravnom području (općina, grad, županija)
- **Potencijal – okrupnjavanje projekata** i prebacivanje na EU financiranje:
 - JLP(R)S izrađuju programe za cjelokupnu javnu rasvjetu na svom području
 - Fond financira pripremu dokumentacije za prijavu na EU fondove
 - JLP(R)S povlači sredstva za sufinanciranje investicije
- **Trenutno stanje – poticanje OIE:**
 - Dominiraju projekti u kućanstvima putem suradnje s JLP(R)S – sprega s programima EnU u kućanstvima (održiva gradnja)
 - Nedostatak velikih projekata – **postrojenja za proizvodnju električne i/ili toplinske/rashladne energije**
- **Potencijal – povlačenje sredstava za velike projekte iz Fondova EU:**
 - Poticati razvoj sustava daljinskog grijanja/hlađenja koji koriste kogeneraciju i obnovljive izvore energije
 - Nositelji projekata JLP(R)S + privatni investitori
 - Fond financira pripremu dokumentacije za prijavu na EU fondove

Poticanje održive gradnje

- **Trenutno stanje – javni sektor:**
 - Dominiraju projekti JLP(R)S-a (škole, vrtići, administrativne zgrade)
 - Parcijalni projekti – jedna zgrada jedan projekt
- Potencijal - **okrupnjavanje projekata** i prebacivanje na EU financiranje:
 - JLP(R)S i tijela državne uprave (npr. Min. zdravlja za bolnice, Min. obrane za vojne i druge vojne objekte, i dr.) izrađuju programe za sve tipove zgrada na svom području (npr. obuhvatiti sve škole na području županije)
 - Fond financira pripremu dokumentacije za prijavu na EU fondove
 - JLP(R)S/TDU povlači sredstva za sufinanciranje investicije
- **Trenutno stanje - kućanstva:**
 - Rastući broj projekata u kućanstvima putem suradnje s JLP(R)S (kao i za OIE)
 - Neravnomjerna raspodjela po Hrvatskoj!
- Potencijal - **okrupnjavanje projekata** i prebacivanje na EU financiranje:
 - Svaka županija donosi svoj program EnU za kućanstva – **sprega s Programom energetske obnove obiteljskih kuća kojega priprema MGIPU** (očekuje se usvajanje u 2014.)
 - **Cilj:** 100 kućanstava po županiji godišnje
 - **Mjere:** vanjska ovojnica, sustavi grijanja, OIE
 - **Godišnje investicije: 207,5 milijuna kn**
 - **Predviđeno godišnje sufinanciranje (Fond +EU): 71 milijun kn**
 - **Trajanje: 2014.-2020.**

Novi izazovi u području održive gradnje

11

- **Program energetske obnove javnih zgrada**
 - **Energetske usluge**
- **Program energetske obnove stambenih zgrada**
 - **Višestambene zgrade i obiteljske kuće**
- **Novi modeli sufinanciranja**
 - **ESCO**
 - **JPP**
 - **Komercijalne banke**

Poticanje čistijeg transporta

- **Trenutno stanje:**
 - Dominira sufinanciranje nabave novih vozila ili pregradnje postojećih
 - Nedostaju sustavna rješenja na područjima JLP(R)S poglavito u javnom prijevozu
 - Nedostaju razrađeni nacionalni programi za razvoj infrastrukture (npr. mreža punionica za električna vozila)
 - **Mala financijska sredstva Fonda raspoloživa za ovu aktivnost**
- **Potencijal – sufinanciranje razvoja održivih prometnih sustava i infrastrukture iz EU fondova:**
 - JLP(R)S nositelji programa razvoja održivih sustava javnog prijevoza
 - Planski razvoj infrastrukture za poticanje e-mobilnosti

Doprinos Fonda u projektima financiranim sredstvima Europske unije

- Fond je u razdoblju od 2014. do 2016. godine osigurao sredstva u okviru aktivnosti Međunarodna suradnja za **sufinanciranje nacionalnog udjela za projekte iz područja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije koji se sufinanciraju i sredstvima Europske Unije**, kao i iz drugih međunarodnih izvora, u visini od 3,3 milijuna kuna u 2014. godini, 600 tisuća kuna u 2015 i 600 tisuća kuna u 2016. godini.
(Natječaj !)
- Fond će kao nacionalna financijska agencija tijekom 2014. godine sufinancirati sudjelovanje hrvatskih partnera u provedbi odabranih projekata od strane međunarodnih konzorcija temeljem Memoranduma o razumijevanju vezano za treći **SmartGrids ERA-Net** poziv za primjenjive istraživačke projektne prijedloge u tematskom području naprednih elektroenergetskih mreža.
- Fond sudjeluje i u provedbi sličnih projekata temeljem potpisanih pisama namjere, „**Promocija zelene javne nabave kao potpora ostvarenju EU ciljeva 2020“ (GPP)** čiji je nositelj Program Ujedinjenih naroda za razvoj u Hrvatskoj (UNDP) i **CROSKILLS** projekt čiji je nositelj Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja. Fond ne sufinancira ove projekte.

Mogućnosti financiranja projekata EnU i OIE

- Za navedene aktivnosti Fond na godišnjoj razini trenutno raspolaže vlastitim sredstvima od oko **150 milijuna kn (20 milijuna €)**
- Okvirno je to dostatno za ukupne investicije od oko **375 milijuna kn (50 milijuna €) godišnje**
- Samo za obnovu stambenih zgrada (obiteljskih kuća i višestambenih zgrada) nacrtima nacionalnih programa predviđaju se investicije od preko **780 milijuna kn godišnje**
- Bez EU financiranja Fond :
 - može samo djelomično doprinijeti nacionalnim programima obnove stambenih zgrada
 - mora smanjiti sufinanciranje obnove javnih zgrada izvan Vladinog Programa
 - nema dostatna sredstva za sufinanciranje velikih projekata u području OIE
 - nema dostatna sredstva za sufinanciranje infrastrukturnih projekata u prometu

Programi poticanja i izvori financiranja projekata EU i OIE u Hrvatskoj

NACIONALNI

- Proračuni – državni, lokalni
- **Namjenski fond - FZOEU**
- Poticaji – državne potpore, poticajne cijene OIEiK,...
- Programi kreditiranja HBOR-a
- Komercijalni programi financiranja - krediti poslovnih banaka, leasing, projektno financiranje,...
- Ostali - ugovor o energetsom učinku (ESCO), javno-privatno partnerstvo,...

INOZEMNI

- Razvojne banke – EIB, EBRD,...
- Specijalizirani regionalni fondovi
- Posebni programi EU – IEE, FP7, ELENA,...
- **Strukturni fondovi i kohezijski fond EU**

Rezultati rada Fonda u primjeni mjera i financiranju provedbe projekata u Sektoru energetike

- a) Postignuto
 - Smanjenje emisija stakleničkih plinova
 - Smanjenje svjetlosnog onečišćenja
 - Uštede u proračunima jedinica lokalne i regionalne samouprave, javnom sektoru i tvrtkama
 - Potaknut održivi gospodarski razvitak i tržišno natjecanje
 - Zaštita okoliša i očuvanje prirodnih resursa

- b) Očekuje se
 - Uštede u javnom sektoru
 - Značajne uštede u gospodarstvu
 - Smanjenje krajnje potrošnje energije za 9% do 2016., i primarne potrošnje energije za 20% do 2020.
 - Smanjenje emisija stakleničkih plinova za 5% do 2012., i za 20% do 2020.
 - Proizvodnja 20% energije iz obnovljivih izvora energije do 2020.
 - Sigurnost opskrbe energijom, konkurentnost energetskeg sustava, održivost energetskeg razvoja i konstantna zaštita okoliša
 - Održivi ekonomski razvoj Republike Hrvatske

Provedeni projekti, programi i mjere Fonda do konca 2013. godine

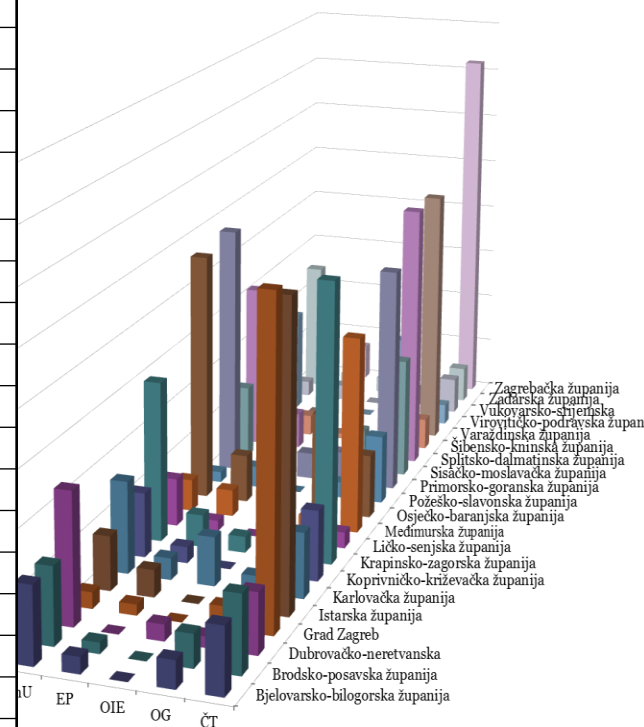

- o **160** projekata korištenja OIE u javnom sektoru, gospodarstvu i kućanstvima (FN, solarni kolektori, peći i kotlovi na biomasu, dizalice topline)
- o **114** zgrada javnog sektora obnovljeno po načelima energetske učinkovitosti i održive gradnje
- o **236** projekata energetske učinkovite i ekološke javne rasvjete u gradovima i općinama
- o **1.160** cestovnih teretnih vozila neekoloških standarda zamijenjeno ekološki prihvatljivima, EURO 5
- o Uspješna provedba nacionalnih projekata i programa energetske učinkovitosti u javnom sektoru (**Projekt EE, SGE i HIO**) Financiranje UNDP projekata putem Fonda 92 mil kuna.
- o **U 2013. godini Fond i APN preuzeli aktivnosti.**
- o **15** odobrenih projekata izrade projektne dokumentacije za izgradnju postrojenja OIE (Projekt obnovljivih izvora energije temeljem **Darovnice Svjetske banke** GEF/IBRD), sredstva garancije Fonda 10 mil.kuna.
- o Provedeno više od 150 energetskih pregleda (**Natječaj 2013. – 614 ponuda, 423 prihvaćeno**)
- o Održano **6 regionalnih edukativnih radionica** na temu provedbe obveza prema ZUKE na kojima je prisustvovalo 383 predstavnika JLRS, predstavnici nadležnih ministarstava, 5 međunarodnih i hrvatskih institucija, 12 regionalnih agencija, 3 udruge i 12 tvrtki
- o **Provedena medijska edukativna kampanja energetske učinkovitosti u zgradarstvu** (17 medija-više od 3000 objava)
- o **Studije, obrazovni programi,...**

Financiranje projekata i programa po županijama realiziranih do konca rujna 2013. godine

Programi i projekti energetske učinkovitosti	Broj projekata po programima					Ukupno
	EnU	EP	OIE	OG	ČT	
Bjelovarsko-bilogorska županija	14	3	0	5	12	34
Brodsko-posavska županija	14	2	0	6	14	36
Dubrovačko-neretvanska	24	0	3	2	11	40
Grad Zagreb	3	2	0	4	59	68
Istarska županija	10	5	0	2	56	73
Karlovačka županija	17	4	9	3	12	45
Koprivničko-križevačka županija	12	3	0	4	13	32
Krapinsko-zagorska županija	30	6	3	11	52	102
Ličko-senjska županija	9	2	0	2	3	16
Međimurska županija	6	5	1	2	37	51
Osječko-baranjska županija	47	9	0	19	12	87
Požeško-slavonska županija	2	4	0	3	13	22
Primorsko-goranska županija	48	7	5	6	43	109
Sisačko-moslavačka županija	14	4	1	8	23	50
Splitsko-dalmatinska županija	32	7	0	4	51	94
Šibensko-kninska županija	10	4	1	0	6	21
Varaždinska županija	13	2	0	3	50	68
Virovitičko-podravska županija	20	1	0	17	4	42
Vukovarsko-srijemska	3	3	0	4	7	17
Zadarska županija	26	3	3	0	7	39
Zagrebačka županija	17	7	5	10	72	111
SUMARNO:	371	83	31	115	557	1157

Rezultati mjerenja i verifikacije ušteda energije u projektima korisnika sredstava Fonda

Ušteda projekata korisnika sredstava Fonda zatvorenih do konca rujna 2013. godine

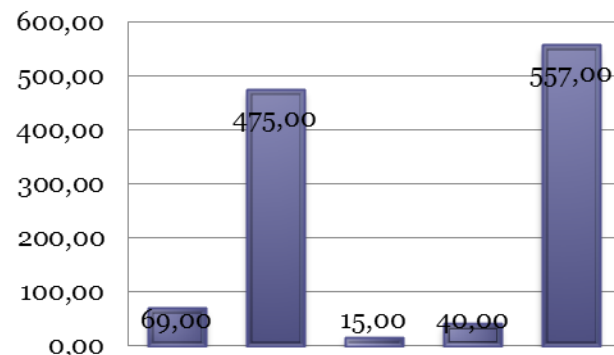
- Sektor prometa (35% neposredne potrošnje energije)
 - 557 projekata
 - Uštede: 22.442.276 kWh/god
- Sektor kućanstava (29% neposredne potrošnje energije)
 - 59 projekata
 - Uštede: 36.985.767 kWh/god
- Sektor industrije (24% neposredne potrošnje energije)
 - 40 projekata
 - Uštede: 167.167.370 kWh/god
- Sektor usluga (12% neposredne potrošnje energije)
 - Javne usluge
 - 475 projekata
 - Uštede: 54.525.089 kWh/god
 - Komercijalne usluge
 - 15 projekata
 - Uštede: 3.919.711 kWh/god

ukupno: **1157 realiziranih projekata do konca 2013.**

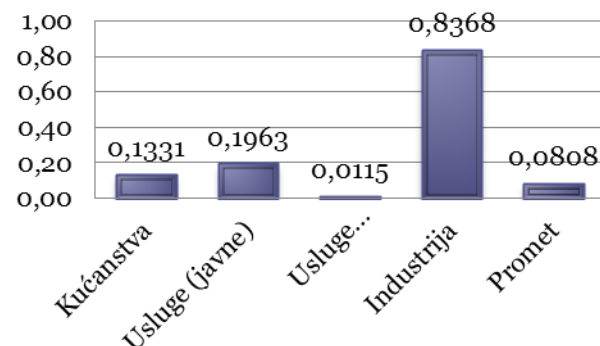
Uštede: **284.312.215 kWh/god.** odnosno
1,023 PJ/god.

što čini: **5,2% nacionalnog cilja do 2016.** (19,77 PJ)

Broj projekta po sektorima

Ušteda po sektorima [PJ/god]

(bez kumulativnog zbrajanja, energetskeg pregleda prije 2008., ulaganja u druge mjere i aktivnosti po Programu rada Fonda - OIRS i UNDP)

Ulaganja Fonda od 2003. do 2013. godine rezultat uspješno objedinjenih aktivnosti Fonda u području EnU, OIE i RGE

- Potpisano više od 4,5 tisuća ugovora za projekte zaštite okoliša i energetske učinkovitost i odobrena sredstva od 4,3 milijarde kuna.
- Potpisano više od 2 tisuće ugovora za projekte energetske učinkovitosti i odobrena sredstva od 827 milijuna kuna.

Natječaji Fonda u 2014. godini

Otvoreni natječaji Fonda

1. Natječaj za trgovačka društva i obrte za korištenje sredstava Fonda radi sufinanciranja edukacije vozača o elementima **eko vožnje**.
2. Natječaj za prikupljanje ponuda za korištenje sredstava Fonda radi sufinanciranja programa **energetske učinkovitosti u gradskom prometu**.
3. Natječaj za sufinanciranje obrazovnih, istraživačkih i razvojnih **studija, projekata, programa** i drugih aktivnosti u područjima **energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije**

Planirano 20 ciljanih natječaja u 2014. godini.

Zaključak

- **Ključni preduvjeti za stvaranje povoljne investicijske klime za ulaganje u energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije u Hrvatskoj:**
 - Svijest i pozitivan stav o EnU i OIE
 - Snažan interes i inicijativa jedinica lokalne i regionalne samouprave
 - Jačanje poduzetništva
 - Donošenje planskih/operativnih dokumenata i planiranje projekata

- **Poduzete mjere za poboljšanje investicijske klime:**
 - Pravni okvir
 - Fond kao ključna financijska institucija za poticanje javnog i privatnog sektora

- **Glavni izazovi pri prikupljanju sredstava za projekte OIE i EnU:**
 - Zakonodavstvo i institucionalne barijere
 - Percepcija javnosti (OIE i EnU kao izvor prihoda a ne troškova)
 - Dugotrajne administrativne procedure
 - Nedostatak financijskih instrumenata
 - Nedostatak izvora financijskih sredstava (u javnom i privatnom sektoru)

- **Iskustva s nacionalnim i međunarodnim mehanizmima financiranja projekata u Hrvatskoj:**
 - Snažna uloga i dobri rezultati nacionalnog Fonda
 - Početak korištenja EU fondova i shema
 - Korištenje drugih međunarodnih donacija

Suradnja i razmjena iskustava sa državama u regiji i državama članicama EU

HVALA NA PAŽNJI

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Ksaver 208, Zagreb
tel: (00385) 5391 800
fax: (00385) 5391 840
kontakt@fzoeu.hr
www.fzoeu.hr